

task) beszélgetés során is, angolul szinte csak a gyakorlandó mondatok, párbeszéd hangzottak el, és gyakran feltételezhető volt, a gyerekek nem értik, mit is szajkóznak. A 11–12 éves korcsoportban, amikor pedig már a nyelvtudás szintje ezt lehetővé tette volna, jelentősen tovább csökkent a célnyelvi kommunikáció a gyerekek között, de ennek valószínűleg lélektani oka van – ebben az életkorban egyre fontosabbá válik a kortársakkal való azonosulás kifejezésre juttatása.

A hetedik fejezet azt vizsgálja, hogy milyen is az angoloktatás a kedvezőtlen helyzetű középiskolákban (10, 11 és 12 évfolyam). A cél a tényfeltárás mellett annak megállapítása volt, hogy az adott pillanatban alkalmazott vizsgarendszer hogyan hatott vissza az oktatásra, és hogy hogyan állíthatók fel reális követelmények a 2002-re (a 10 évfolyam után), illetve 2004-re bevezetni tervezett új iskolai nyelvvizsgákra. 55 középiskolában (gimnázium és szakközép) összesen 118 angolórát figyeltek meg és elemeztek.

A kép meglehetősen lehangoló. A tanárok, amellet, hogy sokuk nem rendelkezik a törvényben előírt képesítéssel, gyakran kevésbé motiváltak, sikertelennek érzik magukat, és sem nyelvi, sem módszertani tudásuk nem megfelelő.

Az órákon ritka volt a pár-, illetve csoportmunka, annál gyakoribb a magyar nyelv használata. Általában modern, brit kiadású tankönyveket használtak, de hagyományos módon, a nyelvtanra ill. a vizsgára való felkészítésre koncentrálva. Különösen a hallás utáni értés fejlesztését, magyarul a magnózást hanyagolták el. Gyakran a meglévő technikai eszközöket sem használták.

Ugyanakkor igen pozitív volt a tanárok hozzáállása a felméréshez, érdeklődtek az eredmények iránt, és mivel a felük fenyegetve érezte magát a bevezetendő új érettségi követelményektől, minden információért igen hálásak voltak.

Mindezek alapján a szerző többek között javasolja, hogy a hiányosságokat figye-

lembe véve alakítsák ki a tanártovábbképzések programját, vonják be a tanárokat az érettségi-reformba, teremtsenek kapcsolatot az általános ill. a középiskolai nyelvtanítás között, dolgozzanak ki a magyar igényeknek és hagyományoknak jobban megfelelő tananyagokat.

Összefoglalva elmondhatjuk, hogy Nikolov Marianne könyve rendkívül érdekes és átfogó képet ad az angoloktatás helyzetéről az átlagos magyarországi közoktatásban. Bár a nagyrészt lehangoló kép a szakma művelőire nyilván nem hat a meglepetés erejével, megnyugtató lehet számukra, hogy megérzéseik a konkrét felmérések eredményei által is igazolódtak, ugyanakkor a rendkívül gazdag tényanyag igen hathatós érv lehet a pozitív változásokért dolgozó nyelvpolitikusok kezében. Az esetenkénti sikerek ismertetése pedig erőt és reményt adhat a megfáradt tanár kollégáknak.

Végül, de nem utolsósorban a gördülékeny stílus, az időnként fel-felcsillanó humor, a gyerekek megnyilvánulásainak gyakori idézése minden érdeklődő számára élvezetes olvasmánnyá teszi a könyvet, miközben a sok-sok adat és azok igen alapos feldolgozása azokat is kielégíti, akik tudományos igénnyel veszik kézbe. A gazdag bibliográfia pedig mindkét olvasói csoport számára igen hasznos.

Damokos Kata

Olaszy Kamilla – Pákozdiné
Gonda Irén

Neue Wirtschaftsthemen

Lehrbuch für dir Mittel- und Oberstufe

Holnap Kiadó, Budapest, 2002. 393 p.

Köztudomású, hogy a magyar gazdasági felsőoktatásban gazdasági szakmai nyelvvizsgát kell tenni a diploma megszerzése előtt. A vizsgára értelemszerűen maguk a felsőoktatási intézmények képesek a legjob-

ban felkészíteni hallgatóikat, és ez minden anyagi nehézségük ellenére kötelességük is. Ennek tudatában a Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem (BKÁE) Német Tanszékének oktatói műhelye állandóan csökkenő államilag finanszírozott óraszámokkal dacolva egymás után bocsátja közre hallgatóinak a vizsgára készítő, részben önálló feldolgozásra is alkalmas, magas színvonalú tananyagait.

2002 őszén olyan komplex munka jelent meg Olaszky Kamilla és Pákozdiné Gonda Irén tapasztalt tankönyvírói tollából, mely tartalmazza a nyelvvizsga-témákhoz (marketing, nemzetközi kereskedelem, vállalkozási formák, bankrendszerek, munkaerőpiac stb.) kapcsolódó legfontosabb elméleti tudnivalókat, fejleszti a nyelvi készségeket és felkészít a közép- és felsőfokú gazdasági nyelvvizsga egyes részeire (problémamegoldó szerepjáték, prezentáció, szövegírás, lexikai-grammatikai teszt, fordítás) is. Talán egyetlen feladattípus – a célnyelven megadott szituáció alapján történő szövegírás – maradt ki, de ez nem is követelmény a BKÁE nyelvvizsgarendszerében.

A több évtizedes tanári múlttal rendelkező szerzők nem mondanak le arról az alapvető, manapság azonban gyakran szem elől tévesztett elvről sem, hogy a nyelvórák igazi tanórák és ne csupán nyelvvizsga-előkészítő tanfolyamok legyenek. Részesítsék a hallgatókat a tanulás élményében, a feladatmegoldás örömeiben. A szerzők a legcsalafintább módon igyekeznek ébren tartani a figyelmet, hatni érzelmeinkre, sőt esztétikai érzékünkre. Balázs Piri Balázs *Ludas Matyira* emlékeztető karikatúrái, a sokféle betűtípus, az alkalmazott piktogramok és egyéb jelölések mind ez utóbbit célozzák meg.

Nevezhetnénk a könyvet a mottók és bevezető gondolatok könyvének is, hisz szinte minden gyakorlatra egy szólás, egy szlogen, elmés mondás vagy meghökkentő idézet hangolja rá a tanulót.

A 7 fejezet 25 témakört ölel fel. Egy témakör négy részből (A, B, C, D) áll. Az A rész szóbeli megnyilatkozásra ingerlő raj-

zos bevezető. A második, B rész többnyire 2 szöveget tartalmaz, melyek átgondoltan, világosan tagolva, igényes stílusban közvetítik a legmodernebb szakmai ismereteket. A cél ezek minél tökéletesebb elsajátítása. Eszköz hozzá az utánuk következő (C, D rész) összes feladat, ábra, találós kérdés, sajtócikk, teszt és hallható információ.

A C rész rövid ismételésre szánt nyelvtani összefoglaló egyetlen feladattal. Valóban olyan jelenségekre világítanak rá a szerzők, melyek a nyelvtankönyvekben összefoglalva általában nem találhatók meg, viszont ezen a szinten (a tankönyv középfokú általános német nyelvtudást feltételez) kérdés-ként fölmerülnek. Talán nem zavarná a tartalomjegyzék áttekinthetőségét, ha az egyes témakörök mellett az ismétlődő nyelvtani jelenséget is feltüntetnék.

A témakörök negyedik, D része tartalmazza a készségfejlesztő gyakorlatokat, melyek alapos tudás megszerzésének lehetőségét kínálják. Piktogramok (szótárhasználat engedélyezett, pármunka, csoportmunka, szövegértésre/hallásértésre szánt feladat stb.) segítenek eligazodni közöttük. Találunk sok ábrát, táblázatot, bekeretezett információt, mondatsalátára bontott vagy éppen helykihagyás nélkül egybeírt szöveget, kiegészítendő diagramot, képes feladatot stb. A világos utasításokat követő feladatmegoldás során valamennyien új, érdekes és hasznos ismeretekké kerekednek.

Ritka erénye a könyvnek, hogy a legkorszerűbb gazdasági tudásanyag közvetítése során szélesíti az olvasók általános műveltségét is. A magyar tanulók bizonyára felfigyelnek például arra, hogy az egykori haditudósítóból lett miniszterelnök Sir Winston Churchill 1953-ban irodalmi Nobel-díjat kapott. Vagy akadnak számosan, akiket a mondatok rendbeszedése után megérint a Böllanekdota. Kár, hogy nem áll ott a mű címe is („Tourist und Fischer”), hogy teljes (kb. egy oldalnyi) terjedelmében megkereshetnék valahol!

Jó néhány szürke mezőben nyomtatott képes ábrával találkozunk, melyek változa-

tosan árnyalják a mondanivalót. Ott, ahol szóbeli bemutatásuk a feladat, célszerű lett volna néhány kifejezést segítségül megadni, úgy, mint egy-egy írott szöveg rekonstruálását megelőzően. Valószínűleg sokan örülnének annak is, ha az ilyen ábrák enyhén nagyítva kerülnének az újabb kiadásokba, mert apró betűik igen nehezen olvashatók.

Feltétlenül említést érdemel a szerzők néhány ügyes, a még intenzívebb bevésést szolgáló metodikai trükkje. Ilyen több gyakorlat vagy szöveg egymásra épülése vagy a gazdasági szövegek felépítésének tudatosítása három vezetett hallgató ugyanakkor gyakran választhat szóbeli vagy írásbeli megoldás között.

Kiegészíti a könyvet egy külön glosszárrium, melyben szöszedet, megoldási kulcs és a hanganyagok transzkripciója található; valamint egy hangkazetta.

Sajnálatos, hogy kimaradt a bibliográfia és hogy bekerült néhány szerkesztési vagy nyomdai hiba. Utóbbiakat részben ugyan kiküszöböli a mellékelt hibaigazító, viszont fel-felbukkannak újabb pontatlanságok is, melyek első kiadású könyveknél manapság úgy látszik elkerülhetetlenek (pl. p. 49., 121., 128., 344.).

A hatalmas korszerű tudásanyagot felölelő, magas színvonalú tankönyv – nem nyelvkönyv – olvastán csak egy kérdése marad a recenzensnek: Felismerik-e a felsőoktatás felelős vezetői, hogy intézményeiket újra olyan anyagi helyzetbe kellene hozni, hogy hallgatóikat annyira eredményesen és élvezetesen taníthassák, amennyire azt a jelen munka lehetővé teszi ?

Gacs Judit

Caroline Laidlaw (szerk.)

Intercultural Learning

A Resource Book for Lower Primary Teachers of English

Nemzeti Tankönyvkiadó, 2001.
112 p.

Habár Caroline Laidlaw könyvét már második éve használom a tanárképzésben és továbbképzésben, sőt, résztvevője voltam nem egy, a könyv megjelenését megelőző, anyaggyűjtő workshopnak is, már a cím magyarrá fordításánál zavarba jövök. *Intercultural learning*. Kultúrák közötti, esetleg két kultúra közötti ismeretek, vagy: amit a két (brit és magyar) kultúráról tudni érdemes... Az interkulturalitás mint diszciplína már szerencsére része a nyelvi, és különösen nyelvpedagógus-képző tanterveknek hazánkban, de nyelvünkben még nincs rá megfelelő kifejezés. Körül kell tehát írni, hogy világos legyen: ez a könyv kétoldalú tükröt tart az olvasó elé. Egyik oldala a brit (és esetenként egyéb) kulturális sajátosságokat tárja elénk, másik oldala viszont a jelenség magyar megfelelőjét vagy helyét a magyar kultúrában. Szokatlan felfogás tehát, nyelvpedagógiai szakirodalmunkban legalábbis példa nélküli. Még inkább azzá teszi, hogy az alcímben világos utalás történik a korosztályra: alsó tagozatos általános iskolai angol tanárok (tanítók) számára. Caroline Laidlaw könyve kétszeresen is újdonság a magyar pedagógiai irodalomban, ha nem háromszoros, tekintve, hogy a szerző maga angol, a társszerző tanárok pedig magyarok, az ország minden részéből.

A kézirat formában 1999-ben megjelent könyvről némi túlzással azt is állíthatjuk, hogy a 90-es évek sajtósága és igen értékes terméke. A rendszerváltás után a British Council által gőzerővel beindított angol alsó fokú oktatási program (Lower Primary Project) fő célkitűzése az volt, hogy segítsen létrehozni egy Magyarországon tömegesen sohasem létezett angol nyelvtanítási programot az általános iskolások szá-